УДК:7.05:687.01

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО КОСТЮМА: ТЕКТОНІКА ТА ДЕКОР

РЕМЕНЄВА Тетяна
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
t.remenieva@gmail.com

Досліджено впливи різноманітних проявів концептуального феномену на розвиток методів проектування модного костюма. Визначено, що для концептуального костюма ідентифікуючим стає ціннісно-смислове оточення культурних, ментальних, соціальних та інших контекстів. Розглянуто особливості його тектоніки, декору при проектуванні у системі «костюм». Виявлено, що у теперішній час концептуальний костюм виступає своєрідним посередником між сучасним мистецтвом та проектуванням колекцій одягу.

Ключові слова: *дизайн одягу, авангардне мистецтво, концептуальний костюм, декорування одягу, тектоніка форми костюма.*

ВСТУП

У сучасному мистецтвознавстві в теперішній час не сформувалося чіткого визначення концептуального костюма як окремого явища у дизайні. Підґрунтям комунікативної практики для дизайнера, насамперед, є соціологічні та психологічні знання. Вивчення цього явища передбачає комплексний підхід, що враховує його соціальні, філософські, культурологічні та мистецтвознавчі прояви. У представлених дослідженнях феномен концептуального костюма розглядається з позиції сучасного дизайнознавства як об`єкт, що декларує певні естетичні цінності у формі візуальної метафори.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Концептуальна лінія в дизайні костюма виділилися в окремий напрямок у другій половині XX ст. в епоху постмодернізму. Феномен проектування концептуального костюма викликає стійкий інтерес у сучасних, переважно зарубіжних дослідників. Отже, концептуальний костюм не може бути розглянутий без урахування соціально-психологічних аспектів поняття моди та соціально-знакової функції одягу, в тому числі його тектоніки та декору.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В сучасних умовах у дизайн-діяльності виникла необхідність враховувати способи вербальної і візуальної комунікації, а також їх синтез. Це пов’язано з тим, що останнім часом багато дослідників розуміють дизайн саме

як явище, процес, діяльність. Продукт цієї діяльності вимагає необхідність в комунікації як практиці: опитувати, тестувати, досліджувати, представляти чи-то позиціонувати, отримуючи у відповідь зрозумілу інформацію, яка є об'єктивно-суб'єктивною, емоційною та виникає лише у певному контексті відповідно до умов або обставин [1, 2].

Особливістю дизайну концептуального костюма є те, що увага дизайнерів-концептуалістів зміщується з пластичної форми костюма на сам процес його створення, на процес виникнення смислів у костюмі та на його зв'язок з культурними або конкретними контекстами. При цьому, основні підходи щодо тектоніки форми та декорування елементів костюма як окремих елементів системи «костюм» в цілому можуть залишатися сталими, підкреслюючи лише особливості його формоутворення [2, 3]. Теоретичне осмислення концептуального костюма вимагає перенесення уваги на область співвідношення костюма з культурою, з простором його безпосереднього функціонування.

Відомо [1], що тектоніка костюма являє собою зриме відображення в формі конструкції властивостей матеріалу, логіки їх роботи. Через пластику форми виражаються такі властивості конструкції, як міцність, стійкість, рівновага, спрямованість руху, виявляється співвідношення несучих частин. Чітка і логічна тектоніка у проектуванні ліній концептуального костюма забезпечує правдивість форми, дає правильне уявлення про призначення окремих предметів системи, особливостей технологій виготовлення, вимогливого підходу до урахування властивостей матеріалів. Також зазначимо, що тектоніка статичних предметів або споруд різко відрізняється від тектоніки динамічних предметів, якими є текстильні матеріали: прийоми тектоніки і анти тектоніки в декорі створюють різні ефекти. У першому випадку декор буде носити характер стабільного, стійкої рівноваги форм, кольорів і фактур, а в другому – навпаки буде отримано ефект зруйнованого і хаотичного розміщення декору.

Отже, об'ємно-просторова структура і тектоніка залишаються основними категоріями композиції при проектуванні концептуального костюма [3]. Для приведення композиції в повну гармонію у такому складному дизайн-об'єкті, запропоновано дослідити та створити відповідність і гармонійність співвідношень всіх її частин і деталей, надати їй найбільш повну естетичну виразність. Для цього нами застосовано деякі специфічні засоби композиції або, як їх називають, засоби гармонізації: симетрія і асиметрія як найбільш простий і ясний засіб композиції в архітектурі при створенні архітектурних ансамблів і планувальних комплексів; метр і ритм в декорі як закономірне повторення і чергування елементів (деталей, форм, обсягів), яке використовується в якості специфічного засобу композиції для окремих елементів і ансамблів [4].

Особливості проектування концептуального костюма полягають у специфіці сучасної модної індустрії, де модний костюм як об'єкт проектної культури авангардної течії мистецтва акумулює соціально-філософські настрої

епохи та результати науково-технічного прогресу. Доцільним є розгляд двох категорій одягу авангардної моди початку XXI ст., що створюється в рамках концептуального спрямування: костюм *haute couture* та одяг *prêt-à-porter.*

До проектування костюма *haute couture* можна віднести специфічний спосіб створення одягу – ресайклінг, який на рубежі XX-XXI ст. набув широкого розвитку у створенні модного костюма. Ресайклінг практикує виготовлення костюма із старих предметів гардеробу – одягу та аксесуарів. Визнання індивідуальності було символічно пов'язане з трансформацією старого одягу на нові форми. У моделюванні нових костюмів він використовував старі речі: краватки, рукавички, нижній одяг, аксесуари.

Прикордонне положення концептуального костюма *haute couture* між створенням витвору мистецтва та проектуванням одягу дозволяє розглядати його як об'єкт арт-дизайну. Арт-об'єкт у моді – це концептуальний костюм, виконаний у єдиному екземплярі, твір авангардного мистецтва, який, як правило, створюється для демонстрації на подіумі чи експонування в музеї. Особливість концептуального модного арт-об'єкта полягає в тому, що його можна вдягнути.

Відсутність епатажного надзавдання відрізняється концептуальним костюмом *prêt-à-porter* від модного арт-об'єкта. Костюм *prêt-à-porter* проектується для реального споживача, який носитиме костюм у повсякденному житті.

Композиційне формоутворення відбувається: підпорядкуванням компонентів колекції композиційним засобам призначення одягу; чіткім виокремленням композиційного центру щодо елементів колекції; відповідністю всіх частин і компонентів композиції між собою та фігурою людини; беззаперечною цілісністю композиції; виокремленням головних компонентів та декоративно-конструктивних елементів; об’ємною формою з контурами абрису елементів крою та одягу в цілому; особливостями конструювання деталей та декоративних елементів, способів обробки, фурнітура та прикраси тощо. Кожен з перелічених компонентів має нести функцію головного або допоміжного акценту в композиції відповідно до стилістики та художнього рішення проектної лінії, де найважливішим є особливості творчої індивідуальності художника-модельєра.

Проектування концептуальних колекцій *haute couture* має більше аналогії зі створенням витвору мистецтва, і колекцію загалом можна розглядати як групу арт-об'єктів, об'єднаних спільною ідеєю. Головне завдання проектування колекцій *haute couture* – демонстрація авторської художньої концепції, тому арт-об'єкти створюються в одиничному варіанті та не тиражуються.

ВИСНОВКИ

Отже, художня концепція є основою процесу створення модного одягу. Костюм надає сучасній людині можливість самовираження та формування власного неповторного образу. Удосконалення технологічної бази дозволяє

створювати концептуальний костюм у системі масового виробництва, що визначає важливий прикладний потенціал досліджуваної теми.

Дослідженнями встановлено, що на сучасному етапі тяжіння дизайнерів до концептуальних форм творчості пояснюється тим, що воно дає можливість створення авторської колекції одягу, наділеного ціннісно-смисловим змістом та інноваційною дизайнерською ідеєю. Концептуальні костюми завжди відображають рівень розвитку технічної бази моделювання костюма. У той час як арт-об'єкти, не переслідуючи завдання подальшого серійного відтворення, можуть створюватися з нетрадиційних матеріалів або дуже дорогого інноваційного текстилю, проектування одягу *prêt-à-porter* завжди обмежене рамками середньої цінової категорії костюма. Отже, у створенні концептуального одягу *prêt-à-porter* поєднуються завдання проектування костюма *haute couture* та технічні можливості масового виробництва предметів одягу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розробка колекцій одягу : навч. посіб. Вид. 2-ге / Малинська А. М., Пашкевич К. Л., Смирнова М. Р., Колосніченко О. В.. Київ : ПП «НВЦ «Профі», 2018. 140с.

2. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навч. посіб. / М.В. Колосніченко та ін. Київ : ПП «НВЦ «Профі», 2014. 386 с.

3. Колосніченко О. В., Норець М. В., Фролов І. В., Гайова І. Л. Застосування принципів гармонізації елементів українського національного костюма в процесі проектування сучасного одягу. *Art and design*. 2018. №1. С. 75-82.

4. Skaliarenko, N.V., Kolosnichenko, M.V., Didukh, A.S., Kolosnichenko, O.V., Remenieva, T.V. (2022). Living visual communication design toward to sustainable development: Conceptual framework and ecological strategies. International Journal of Design & Nature and Ecodynamics, Vol, No.6, pp. 875-882.

REMENIEVA T.

CONCEPTUAL SUIT DESIGN FEATURES: TECTONICS AND DÉCOR

The article investigates the influence of various conceptual phenomenon manifestations on the evolution of fashion costume design methods. It is defined that the value and semantic environment of cultural, mental, social and other contexts serves as an identifying feature of the conceptual costume. Particularities of its tectonics and decor when designing in the "costume" system are considered. It is revealed that nowadays the conceptual costume functions as the mediator between contemporary art and designing of clothing collections.

Key words: *fashion design, avant-garde art, conceptual costume, clothing decoration, tectonics of costume form.*